

بسم الله الرحمن الرحيم

بحث آموزش حفظ حدیث با سبک شعر را شروع می کنیم و امیدوارم مطالبی که با این بحث مرتبط می شود، ان شاءالله مفید فایده باشد و در خدمت شما هستیم.

اهمیت حفظ حدیث:

مطلب را با بحث اهمیت حفظ حدیث و جایگاه حفظ حدیث خدمت شما آغاز می کنیم که البته فایل اصلی و کامل آن ضمیمه شده است. ان شاءالله آن را هم گوش بدهید. فایل خوبی هست و به شما کمک می کند.

از امام صادق علیه السلام نقل هست که شخصی پرسید از ایشان که: یک بنده خدایی هست از شیعیان شما که می رود احادیث شما را یاد می گیرد و این را بین مردم منتشر می کند و قلوب دوستان و شیعیان شما را با این بحث و این احادیث آشنا می کند و محکم و نورانی می کند قلوب آنها را با احادیث شما. همچنین شخص دیگری هست که این شخص عابد هست و روز و شب عبادت می کند و بسیار در عبادت خود ثابت قدم هست و زحمت می کشد. از این دو تا کدام یک از آنها بالاتر است و جایگاه بالاتری دارد؟ حضرت در جواب فرمودند که:

کسی که روایت می کند احادیث ما را و قلوب شیعیان ما را با نقل فرمایشات ما محکم می کند، بهتر و بالاتر هست از هزار عابد (این را تأمل بفرمایید)، از هزار عابد بالاتر است!

پس جایگاه این بحث و جایگاه این مطلب خیلی بالا است و مقدمتاً این بحث را خدمت شما عرض کردم که در جریان قرار بگیرید و تذکر جدی باشد برای ما که ساده نگیریم این مطلب را و از کنار آن راحت رد نشویم. بحث بسیار قشنگ و از طرفی بسیار باقیات الصالحات بالا و زیادی دارد ان شاءالله.

مطلب دیگری که من خدمت شما باید عرض کنم، این است که این برنامه چه هست؟ مقدمه بگویم.

این برنامه از نظر محتوایی که عرض شد چه جایگاهی دارد و برای سن ۵ تا ۱۲ سال پیشبینی شده است. البته در سنین بالاتر هم می شود این کار را انجام داد، بسته به فراخور شخصیتی فراگیر است.

ردیف سنی که برای آن تعریف می شود، ردیف سنی «**کودک و نوجوان**» هست. ما این بحث را و برنامه حفظ حدیث و آیه را از مناسبت فاطمیه شروع کردیم. یعنی در مناسبت هایی مثل فاطمیه، مثل محرم، مثل ماه مبارک رمضان و البته مناسبت های جشنی مثل عید غدیر و نیمه شعبان و این گونه مراسم ها استفاده می شود و بسیار جواب داده است.

برای اولین بار ما در فاطمیه این کار را انجام دادیم و به صورت آزمایشی در مراسم روضه ای که البته مراسم بچه ها از مراسم بزرگ ترها تفکیک بود، اینکار انجام شد. ما پنج حدیث و آیه که یک آیه، آیه مودت بود، آنجا مطرح کردیم و ان شاءالله تصاویر و ویس های آن گذاشته می شود و چهار تا حدیث دیگر. حدیث فرج که ما سعی کردیم هر حدیثی را اسم آن را داشته باشیم و اسم آن را بزنیم که بچه ها با توجه به آن اسم حدیث را بشناسند و آن را حفظ کنند. برای مثال مثلاً می گفتیم «حدیث فرج را بخوان» شروع می کرد به خواندن:

«قال صاحب الزمان مهدی هذا الامة، قال صاحب الزمان...»

به این لحن و این آهنگ و بسیار قشنگ بود و بچه ها این که در مراسم جمعی این کار را انجام می دادند، خیلی شور و شوق و انگیزه آنها بیشتر می شد و به همدیگر که نگاه می کردند، بسیار جذاب بود برای آنها که این کار را انجام می دهند و حتی من در آن مراسم خاطرم هست تا هفتم ابتدایی هم، تا هفتم هم این بحث را دنبال می کردند و می آمدند در جلسات ما می نشستند و برای آنها جذابیت داشت.

ما در این بحث و این ماجرای حفظ حدیث، یکی از علت ها و اهدافی که داریم، می گوئیم. البته جدا از آن بحثی که در مقدمه خدمت شما گفتیم (بحث اهمیت حفظ حدیث). جدا از آن، احادیث کلیدی داریم که لازم است حفظ باشیم. این احادیث کلیدی شاید الان در این سن به کار بچه ها نیاید ولی در آینده قطعاً نیاز به حفظ آنها دارند.

برای مثال حدیث کلیدی و قشنگی که بسیار به کار می آید، حدیث «**من مات ولم یعرف امام زمانه...**» است که ما به این سبک داشتیم (**قال رسول الله...**) که این متن عربی بود و در ادامه معنیش به فارسی هم گفته می شد. این احادیث را به صورت کارت هم داشتیم که سند حدیث و اینکه حدیث از کجا استخراج شده هم در آن کارت درج شده بود.

ما بحث حفظ احادیثی را داشتیم که برای آن احادیث اسم گذاشتیم. مثلاً حدیث «شناخت امام زمان علیه السلام» که گفته شد که اگر در آینده شبهه ای یا مطلبی بعنوان آسیب مذهبی به این بچه ها نزدیک شود، اینها با تمسک و دست آویز قرار دادن و استناد به این احادیث هدفمند که براشون جذاب و قشنگ هستند، می توانند خیلی به راحتی کارشان را جلو ببرند.

[فایل صوتی نمونه اجرایی حدیث شناخت امام زمان عجل الله تعالی فرجه](#)

شیوه اجرای طرح حفظ حدیث:

مطالبی که گفته شد، مقدمه بحث حفظ احادیث بود که شما را با آن آشنا کردیم. در مورد لحن ها و سبک ها هم یکسری پیشبینی هایی کردیم که با لحن خواندن باعث جذاب تر شدن می شود. مطلب این است که اگر احادیث به سبک شعر در بیایند (هرچند این احادیث خودشان فی نفسه زیبا و دلنشین هستند)، برای بچه ها شیرین تر و دلپذیرتر است. چون چیزی که به سبک شعر یاد گرفته شود، بیشتر در ذهن باقی می ماند و دیرتر فراموش می شود. ما با استفاده از این تجارب، کاری را آغاز کردیم. گفتیم با این احادیث معنی دار و قشنگ چکار کنیم که توی ذهن بچه ها ماندگار شود؟ چون بهترین سن یادگیری، همانطور

که در احادیث هم آمده است، همین سن کودکی است و هرکس چیزی در کودکی یاد بگیرد، در بزرگسالی باعث پیشرفتش می شود. همچنین آنچه در کودکی آموخته می شود، در اعماق ذهن نقش می بندد و ماندگار است. بنابراین ما آمدم این احادیث را به سبک شعر آماده کردیم و تحویل بچه ها دادیم و چون به سبک شعر هستند، بچه ها بهتر یاد می گیرند و دیرتر فراموش می کنند. برای مثال؛ در حومه شهر مشهد که برنامه حفظ حدیث برای بچه ها در حال اجرا است، دوستان نقل می کردند که در این مناطق حتی بچه هایی هستند که اهل سنت هستند و این بچه ها می آیند مسجد در کنار همسالانشون می نشینند و کارت حدیث هم می گیرند و چون شعر هست و قشنگ هست، آن را تکرار می کنند و شب به خانه می روند و این اشعار را که در واقع احادیث هستند ولی به شکل شعر در آمدند و قسنگ و موزون هستند، در خانه تکرار می کنند و گاهی اوقات از پدرانشان حتی کتک هم می خورند. چون آنها سنی هستند و احادیث شیعه را می خوانند، ولی باز شب بعد می آیند مسجد و باز هم در جلسه حفظ حدیث شرکت می کنند. چون برای آنها جذاب است. این جذابیت خیلی برای ما ارزشمند است.

امام رضا علیه السلام فرمودند که:

«اگر مردم زیبایی های کلام ما را بدانند، هر آینه از ما پیروی خواهند کرد».

باید با سبک ها و ایده های جدید، به بچه ها زیبایی کلام اهل بیت علیهم السلام را یادآور باشیم ان شاءالله. بچه ها با کلام اهل بیت علیهم السلام آشنا بشوند. بدانند که اهل بیت علیهم السلام چه سخنان گران بهایی بیان کرده اند. برای مثال امام صادق علیه السلام در مورد اخلاق و رفتار چه پیام ها و چه احادیث زیبایی برای ما فرموده اند. امام مجتبی علیه السلام چه مواردی در باب اخلاق، در باب احترام به پدر و مادر و کرامت های اخلاقی و رفتاری برای ما فرمودند. پس اگر ما این موارد را به بچه ها آموزش بدهیم و البته به گونه ای باشد که جذابیت برای آنها داشته باشد با لحن و سبک های مختلف (که در آینده عرض می کنم که چگونه باشد و چه چهارچوب و پروتکلی داشته باشد تا ان شاءالله مفید فایده باشد). پس اگر زیبایی های کلام اهل بیت علیهم السلام را بفهمانیم، مردم هم آنها را شناخته و به دنبال ایشان می روند. حالا الحمدلله فضای آن فراهم است. ما می توانیم با استفاده از این فضاها، خدمتگزاری خود را توسعه بدهیم و دامنه آن را بزرگ تر و بیشتر کنیم.

اما در باب لحن و سبک ها؛ چیزی که پیشنهاد ما بوده، این بوده است که تمرین و تکرار باید انجام بشود. چون بچه ها با این که ذهن آماده ای دارند و این موارد را دوست دارند، اما بسیار ذهن آنها فرآر است. یعنی خیلی زود یادشان می رود. برای مثال (چون من با این سن و سال

رفت و آمد و برخورد دارم) بچه‌ها خیلی زود مطلبی که به آنها می‌گویی یا همان اولی که دارند گوش می‌دهند، فراموش می‌کنند و با دقت گوش نمی‌دهند یا بعد از آن خیلی زود از یاد آنها می‌رود، برای همین ما دو کار را پیش بینی کردیم: یکی این که این احادیث روی یک بستر ماندگاری فراهم بشود. روی کارت باشد. یعنی یک گونه ای نباشد که خیلی زود از بین برود و یک مقدار مقاوم باشد. مثلا روی کارت های مقوایی و یا این که برگه چاپ کنیم، کاغذهای معمولی و لمینت و پرس بشود. اینطور که باشد، ماندگاری آن حدیث و آیه بهتر و بیشتر است. البته که مطلب اول و بالاترین و مهم‌ترین علتی که ما این پیشنهاد را می‌دهیم، این است که خدای ناکرده بی‌احترامی به آن حدیث و آیه نشود. چون دست بچه‌ها است. بالا پایین می‌پزند. این طرف و آن طرف می‌روند. ممکن است به آن حدیث بی‌احترامی بشود، به آن آیه بی‌احترامی بشود. از این بابت باید حواسمان جمع باشد که مهم‌ترین مطلب هست.

ضروریات تدریس و طراحی مدل‌ها:

اما در رابطه با «تدریس و طراحی مدل‌ها»، باید چند نکته ضروری را در نظر داشته باشیم: یکی از آن مطالب که اصلی‌ترین مطالب هست و باید در خصوص آن بسیار وسواس به خرج بدهیم. البته وسواس تعبیر خوبی نیست، بهتر این است که دقت ما در مورد این مطلب بالا برود، این است که در اصل متن و مضمون آن که می‌شود به تعبیر ما متن فارسی آن؛ باید خیلی دقت کنیم و رعایت کنیم که حدیث معنای دیگری نگیرد و رنگ تحریف و تغییر پیدا نکند. معنای حدیث عوض نشود. متن عربی مخصوصا خیلی باید حواسمان باشد که حتی اعراب آن را باید دقت داشته باشیم که بالا پایین نشود و این یعنی رعایت کردن مطالبی که در حدیث آمده و معنا و مضمون و هدفی که آن حدیث دارد، تغییری پیدا نکند. اما ما قرار است این متن روان حدیث را به سبک شعر درآوریم، وزن و آهنگ به آن بدهیم. برای همین تغییراتی ایجاد می‌شود (حالا من متن فارسی را هم خدمت شما نمونه آن را می‌خوانم و تصاویر آن را هم می‌گذارم) اما باید حواسمان باشد که آن تغییرات باعث از بین رفتن اصل حدیث نباشد و نشود.

در لحن گذاری و آهنگ سازی (که من اجباراً لفظ «آهنگ» را می برم ولی خیلی موافق با این لفظ نیستم)، حداکثر از دو یا سه لحن باید استفاده بشود. علت چیست که می گوئیم دو یا سه لحن؟ به این خاطر هست که بیشتر از این اگر باشد، تنوع می شود و تنوع زیاد هم هرچند جذابیت دارد؛ اما باعث می شود یادگیری بچه ها و فراگیرها سخت شود. لذا اگر به این مطلب هم دقت شود، خیلی خوب است. سوای این مطلب «جسارت مری» هست. اول که این بحث را آغاز کردم، دوستانی که دور و اطراف ما بودند، یک مقدار برایشان سخت بود. البته برای خودم هم سخت بود. می گفتند این مطلب سخت است که با بچه ها شعر بخوانی. من پروژه های قبل از این هم داشتم. مثلاً شعری برای وضو بود که پیدا کرده بودم و داخل کلاس می خواستم عنوان کنم و بگویم ولی یک مقدار سخت بود و به شکست هم منتهی شد. اما در این بحث حفظ حدیث با خودم عهد بستم که جسارت را باید داشته باشم. همان اوایل، مخصوصاً بعد از آن که گاهاً لحن احادیث مان و آهنگ های آن عوض می شد و در احادیث مختلف ممکن بود که یک مقداری خجالت بکشیم، یک مقداری برایمان سخت بود، یک مقداری بچه ها به ما می خندیدند که «آی! چگونه است؟ چرا این مطلب این گونه ارائه شد؟ چرا معلم ما و مری ما مثل بچه ها با ما برخورد می کند؟ بچه شده است؟» اما همین «جسارت» کمک مان کرد و این جسارت برای آموزش خیلی اهمیت دارد و لذا شما باید این جسارت و این اعتماد به نفس را داشته باشید که این بحث را رهبری کنید تا عملی بشود و نتیجه بدهد ان شاءالله.

طریقه تدریس:

اما قسمت بعدی صحبت ما مربوط می شود به «طریقه تدریس». طریقه تدریس سه مرحله دارد. بحث این است که ما به چه صورت تدریس کنیم که بهتر باشد؟

پیشنهاد ما این است که در بخش تدریس، اولین بار مری بخواند و بچه ها صرفاً فقط گوش دهند. من در کلاس ها و در مناسبت ها و کلاس های عمومی که داشتیم و این بحث را اجرا کردم، بار اول تأکید داشتم و خیلی سفت و سخت به بچه ها می گفتم «فقط گوش دهید. گوش ها با ما، چشم ها روی کارت و حدیث» و این کار باعث می شود که بچه ها با چشم خود متن حدیث را ببینند. چون در بعضی موارد بچه ها خیلی با متن عربی آشنا نیستند و غلط می خوانند. لذا بهتر است چشم آنها حدیث را ببیند و گوش های آنها با ما باشد که لحن را آموزش ببینند.

لحن به چه صورت است؟ با بررسی هایی که روی لحن می کنیم، با آماده سازی هایی که می کنیم، یک متن (که گفته شده به چه صورت باید باشد، لحن و آهنگ آن به چه صورت باشد) و آهنگ را آماده می کنیم و حالا قرار است آموزش بدهیم. در کلاس آموزش، در یک مناسبت، در یک مراسم مثل جشن عید غدیر، بچه ها آماده یادگیری هستند.

در مرحله اول مری باید خودش بخواند و بچه ها فقط گوش بدهند. بچه ها با لحن و طرز خواندن حدیث یا آیه آشنا می شوند. حال نوبت چیست؟

در مرحله دوم مری می خواند و فراگیران و بچه ها چه کاری انجام می دهند؟ شروع می کنند به تکرار کردن. به چه صورت؟ تکرار کردن آنها این گونه است که برای مثال متن فارسی حدیث «قلعه محکم» که مربوط می شود به حدیث «ولایة علی بن ابیطالب علیه السلام حصنی» از امام رضا علیه السلام، خدمت شما قرائت می کنم:

«امام رضا علیه السلام فرمود در مسیر نیشابور برای شیعیانش»

به این سبک مری می خواند و بچه ها تکرار می کنند. اول یک دور شنیدند. بار دوم با مری می خوانند یا این که مری می خواند، اینها مجدد بعد از او می خوانند. البته اگر با مری بخوانند، بهتر است. یا احادیث دیگری که حالا در ادامه خدمت شما عرض می شود.

و مرحله سوم این است که فراگیرها خودشان شروع می کنند به خواندن و مربی سکوت می کند یا با آنها زمزمه می کند که حالا می شود بخش ها را به چهار بخش گسترش داد، اما پیشنهاد ما این است که در سه بخش انجام شود. باز هم رعایت این نکته خیلی مهم است که تمرین و تکرار باعث جاودانه شدن بحث می شود (قبلا هم عرض کرده بودم).

فایل PDF حدیث قلعه محکم

فایل صوتی نمونه اجرایی حدیث قلعه محکم

اما حدیث «قلعه محکم» را که در فرع قبلی خدمت شما گفتم، الان چون متن کامل آن را تا حدودی فراموش کرده ام، متن فارسی آن را خدمتتان می گویم:

امام رضا علیه السلام فرمود در مسیر نیشابور برای شیعیانش / ولایت امام علی علیه السلام حصار محکم منه

هر کی داخل بر قلعه شد / از عذاب الهی نجات پیدا می کنه

این هم یک نمونه متن فارسی حدیث که مربوط می شود به حدیث «**ولایة علی بن ابیطالب حصنی، فمن دخل حصنی امن من عذابی**».

پس از اینکه شیوه و نحوه آموزش کار با کارت را خدمت شما گفتیم، لازم می دانم خدمت شما تکرار کنم که با توجه به این که حفظ احترام احادیث لازم و ضروری است و البته به خاطر ماندگاری متون آن، نیاز است حواسمان باشد به اینکه این کارت ها دست بچه ها مورد بی احترامی قرار نگیرد. خلاصه این موضع مسؤلیت دارد. لذا باید به آن دقت داشته باشیم.

دستاوردها و اهداف طرح:

اما مطلب آخری که خدمت شما می گویم، این است که «دستاورد و اهداف طرح چیست؟»

ما در مقدمه هم بطور مفصل گفتیم که اهمیت حفظ حدیث و جایگاه مربی ای که این حدیث را یاد می دهد، به چه صورت است. احادیث مختلفی وجود دارد. برای مثال حدیث زیبای امام رضا علیه السلام که: «**رحم الله من احیاء امرنا**» رحمت خدا بر آن کسی که امر ما را احیا کند.

خب یکی از موارد و نمونه های احیای امر اهل بیت علیهم السلام، چیزی مثل حفظ حدیث و آموزش احادیث اهل بیت علیهم السلام به بچه ها است که امر اهل بیت علیهم السلام، احیا می شود. پس امام رضا علیه السلام رحمت خدا را برای کسانی که در این حوزه کار می کنند، خواستار شدند و این خیلی اهمیت دارد. دعای امام است و جایگاه والایی دارد که توضیح کامل این مطلب از سواد من خارج می باشد.

و این مطلب ان شاءالله باقیات صالحات بالایی دارد که ان شاءالله با توجه به این آموزش ها، نصیب و روزی ما شود. مجدداً خدمت شما عرض می کنم که در رابطه با اهمیت حفظ حدیث، فایلی ضمیمه شده است. حتماً آن را گوش دهید و اگر تا الان تصمیم به انجام این کار در مراسم و جشن های خود نگرفتید، با گوش دادن آن بحث؛ ان شاءالله حتماً تصمیم خود را می گیرید و انجام می دهید.

مطلب دیگری نمی ماند. فقط من خدمت شما عرض کنم که اصل این مطلب گفته شد و خوب است پایان مطلب را با کلام اهل بیت علیهم السلام و کلام پیامبر عزیزمان صلوات الله علیه و آله و سلم خاتمه بدهیم. آن هم این است که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: (این را بنده از خودم عرض نمی کنم. فرمایش پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم هست) «یا علی! هر کس از امت من برای رضای خدا و پاداش آخرت چهل حدیث حفظ کند، خداوند روز قیامت، او را همراه با پیامبران و صدیقین و شهدا و نیکان محشور می گرداند و آنان چه نیکو دوستانی هستند».

جایگاه کسی که در بحث حفظ حدیث کار می کند و البته تمام تلاش ما ان شاءالله این باشد که چهل حدیث آماده کنیم و به بچه ها و فراگیران یاد بدهیم و ان شاءالله از فیض آن بهره مند شویم.

عذرخواهی می کنم اگر کلام من مشکلی داشت و صدای من کم و زیاد بود و یا کوتاهی از بابت ارائه بود. ان شاءالله که مفید فایده برای شما بوده باشد. التماس دعا داریم. موفق و سلامت باشید.

یا علی مدد!